

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΜΦΟΡΑΙ ΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ

Τὸν δουλικὸν μὲν, ἀλλ' εἰρηρικὸν εἶον τῶν Θεσσαλῶν γεωργῶν, οὐδὲν σημαντικὸν γεγονός πολιτικῆς ἢ πολεμικῆς φύσεως ἐτόραξε κατὰ τοὺς πρώτους τῆς Τουρκοκρατίας χρόνους. Χάριν ὁμῶς τῆς ιστορικῆς ἐνότητος καὶ συνεχείας, ἀνάγκη νὰ μνημονεύσωμεν τὰ ἐπωσδήποτα σπουδαιότερα ἐκ τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν Θεσσαλίαν. Τὸ ἐπεισόδιον τῆς ἀποστασίας τοῦ πρώην Ἐπισκόπου Λαρίσης (ἢ Τρίκκης), Διονυσίου τοῦ ἐπιλεγομένου Σκυλοσόφου, ὑποκινηθέντος ἕως ὑπὸ τῶν Ἱπποτῶν τῆς Μελίτης, τοῦ διεκδικούντος τὸν θρόνον τῶν Παλαιολόγων, Δουκὸς τοῦ Νεβέρ, καὶ ὀρμήσαντος τοῦ Ἐπισκόπου τούτου πρὸς ἄλλωσιν τῶν Ἰωαννίνων τῇ 15 Μαΐου 1611, ἐκ τοῦ παρὰ τὰ Ἰωάννινα Μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Δημητρίου, δὲν εἶχεν ὡς φαίνεται διὰ τὸν γεωργικὸν πληθυσμὸν τῆς Θεσσαλίας δυσαρεστόν τινα συνέπαιαν, ἐκτὸς τῆς καταστροφῆς τοῦ ἐν λόγῳ Μοναστηρίου καὶ τῆς δημεύσεως 25 ἐν Ἡπείρῳ κειμένων ἰδιοκτῆτων χωρίων τούτου. Ὁ Διονύσιος συλληφθεὶς ἐξεδάριζον, ὡσαύτως μαρτυρικὸν ὑπέστη θάνατον καὶ ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Μπεζήλα τῶν Ἀγραφῶν (Δήμου Νεβροπόλεως τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσας) καταγόμενος Σεραφεῖμ, Ἀρχιεπίσκοπος Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου, ὅστις εἶχεν ἐνοχοποιηθῆ εἰς τὸ ἀνωτέρω κίνημα.

Ἡ ὑπόνοια, ὅτι τὸ ἀπονενοημένον καὶ ἐκ τῶν προτέρω εἰς ἀποτυχίαν κατεδιδασμένον κίνημα Διονυσίου τοῦ Σκυλοσόφου, εἶχεν ὑποκινηθῆ ἔξωθεν, ἐνισχύεται ὑπὸ τῶν συγχρόνων σχεδὸν ἐνεργειῶν ἐν Ἑλλάδι τοῦ Δουκὸς τῆς Σαβοΐας Καρόλου Ἐμμανουήλ Α'. διεκδικητοῦ τοῦ θρόνου τῆς Κύπρου, καὶ τοῦ μνημονευθέντος Δουκὸς. Ὁ πρῶτος τούτων συνεννοηθεὶς τῇ 1601 διὰ τοῦ ἀπεσταλμένου του, τοῦ Ροδίου Φραγκίσκου Ἀκίδα, μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἄλλων προκρίτων τῆς Κύπρου, κατήρτησε συνθή-

κην ἐξ 21 ἄρθρων, ὧν ἐν ὑπέσχετο «*πλήρη ἐλευθερίαν τῶν Παροίκων*». Ἐποῦτα ἐπεισόδια, ἐνδεικτικὰ μὲν τοῦ ἀσθέστου πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτος τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰ ἀσήμαντα, δὲν ἦσαν ἱκανὰ νὰ διαταράξωσι τὴν μετὰ τὴν Κατάκτησιν ἐπακολουθήσασαν μακρὰν περίοδον εἰρήνης, ἣτις ἐπέτρεψεν εἰς τὸν διὰ τοῦ συνοικισμοῦ τῶν Κοιτῶν πυκνωθέντα γεωργικὸν καὶ κτηνοτροφικὸν πληθυσμὸν τῆς Θεσσαλίας νὰ ἐπιτελέσῃ ἀρκοῦσαν γεωργικὴν πρόοδον, ὡς μανθάνομεν ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τοῦ Cornelli περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν ἀλώσεως τοῦ Φρουρίου Βόλου.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μακροχρονίου (1645-1669) Κρητικοῦ πολέμου μεταξὺ Ἑνετῶν καὶ Τούρκων καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Αἰγίνης τῇ 1655, ἐλλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Ἑνετοῦ ναυάρχου Μοροζίνης, τὸ φρούριον τοῦ Βόλου » ἐν τῇ ὁποίῳ, » ἐκτὸς ἄλλων πολλῶν στρατιωτικῶν ἐφοδίων, ὑπῆρχε μεγάλη » παρακαταθήκη τροφίμων καὶ ἀλεύρων, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερον τεκμήριον, ὅτι ἡ ἐπαρχία αὕτη ἦτο *παραγωγικωτάτη*. Προσβαλὼν καὶ κυριεύσας αὐτὸ ὁ Μοροζίνης, κατέκαυσε τὰ μαγαζεῖα, καφφενεῖα, Τσαμῖα κλπ. ἀφήρσε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντα πολεμοφόδια καὶ λοιπὰ στρατιωτικὰ εἶδη, ὡσαύτως 27 κανόνια καὶ τροφάς, ἀξίας 4 ἑκαττομυρίων λιβρῶν (di libri).¹

Κατὰ τι ἐνδεικτικῆ τῆς περὶ τοὺς χρόνους τούτους ὑπάρξεως ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Χριστιανῶν εὐπόρων εἶναι καὶ ἡ ἐν κώδικι τῆς Ἀγιορειτικῆς Μονῆς Κοτλουμουσίου περιεχομένη πληροφορία, ὅτι εἰς τὸν Πρέσβυν τῆς Ἑνετίας τὸν μετακληθέντα εἰς Λάρισσαν

¹ Κ. Σάθα, Μεσαιων. Βιβλιοθ. τομ. Γ' σελ. 549, 606. Ἰδίου Τουρκοκρ. Ἑλλάς 186 καὶ ἐξῆς, 209, 210, 211, 213-215. Συνεννοήσεις καὶ ἐνεργείας ὑπὲρ τοῦ Δουκὸς τοῦ Νεβέρ καθ' ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν Χερσόνησον, ὡσαύτως ἐπιστολὴν τῶν Ἐπισκόπων Ἀρτης καὶ Ἰωαννίνων ἐν ὀνόματι καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς 10 ἐπισκόπων πρὸς τὸν Πάπαν, συνεργουῦντα ὑπὲρ τῶν σχεδίων τοῦ Δουκὸς Νεβέρ, ἴδε αὐτόθι σελ. 202 καὶ ἐξῆς, 208. Παράβαλε Buchou nouvelles Recherches Histor. vol. I, Par I, 275, καὶ Παπαρηγ. Ἑλλ. Ἰστ. Ε, 629.

² Cornelli, Memorie Istorie Geografiche de la Morea e.t.c. Venetia 1687 σελ. 69.